

تبیین نقش یادگیری مشارکتی در ارتقای مهارت‌های اجتماعی، خودکارآمدی تحصیلی و

عملکرد تحصیلی دانشجویان کارشناسی دختر دانشگاه آزاد واحد تبریز در سال

تحصیلی ۹۵-۹۶

النازاسادات محب یثرب^۱، مریم همتی^۲

چکیده

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش یادگیری مشارکتی بر مهارت‌های اجتماعی، خودکارآمدی و عملکرد تحصیلی دانشجویان کارشناسی دختر دانشگاه آزاد واحد تبریز بود. بدین منظور از جامعه آماری دانشجویان دختر کارشناسی مشغول به تحصیل دانشگاه آزاد تبریز، نمونه‌ای به تعداد ۳۹۰ نفر به صورت نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای و بر اساس جدول مورگان انتخاب شد. آزمودنی‌ها پرسشنامه‌های یادگیری مشارکتی مقیمی و رمضان، مقیاس خودکارآمدی شررو همکاران و مقیاس مهارت‌های اجتماعی ماتسون را تکمیل نمودند. داده‌های به دست آمده با استفاده از روش‌های آماری همبستگی پیرسون و رگرسیون تک متغیره در spss19 تجزیه و تحلیل شد. نتایج پژوهش نشان داد که متغیر یادگیری مشارکتی و متغیر مهارت‌های اجتماعی رابطه مثبت معنادار داشته ($p < 0/05$) ولی یادگیری مشارکتی با خودکارآمدی و عملکرد تحصیلی رابطه معناداری ندارد ($p > 0/05$). همچنین نتایج رگرسیون نشان داد که متغیر یادگیری مشارکتی نمی‌تواند خودکارآمدی و عملکرد تحصیلی را پیش‌بینی کند. بر اساس نتایج می‌توان گفت: افرادی که یادگیری مشارکتی بالاتری دارند، از مهارت‌های اجتماعی بالاتری برخوردارند، ولی در ارتباط با خودکارآمدی و عملکرد تحصیلی چنین رابطه‌ای وجود ندارد.

کلید واژه ها: یادگیری مشارکتی، مهارت اجتماعی، خودکارآمدی، عملکرد تحصیلی

^۱ - گروه علوم تربیتی واحد شبستر دانشگاه آزاد اسلامی، شبستر، ایران، Elnazysrobi@gmail.com
^۲ - گروه علوم تربیتی واحد شبستر دانشگاه آزاد اسلامی، شبستر، ایران (نویسنده مسئول)، Maryamhemmary@gmail.com

Abstract

The aimed of this study was examined the role of collaborative learning social skills, self-efficacy and academic performance Bachelor Girl Azad University of Tabriz. For this purpose, the population of undergraduate students studying Azad University of Tabriz, multi-stage cluster sampling Nodal sample of 390 was selected based on Morgan table. Subjects collaborative learning questionnaires resident of Ramadan, al-efficacy scale and scale completed Matson social skills. Data obtained using Pearson correlation coefficient and simple regression analyzes were done in spss19. The results showed that cooperative learning and social skills variables had a significant positive correlation ($p < 0/05$) but collaborative learning social skills, self-efficacy and academic performance is not a significant relationship ($p > 0/05$). Analyses showed that participation can not learn social skills, self-efficacy and academic performance is predicted. Based on the results, it can be said that people are more collaborative learning, higher social skills, self-efficacy and academic performance, but in connection with such relationship exists.

Keywords: collaborative learning , social skills, self-efficacy , academic performance

مقدمه

یادگیرندگان علاوه بر یادگیری مطالب و معلوماتی که به صورت رسمی به آنها تدریس می شود، در محیط مدرسه به یادگیری شیوه ی برقراری ارتباط با دیگران و ادراک دیدگاه های آنها می پردازند. مشارکت دانش آموزان در فرایند یادگیری آن قدر مهم است که بعضی از متخصصین تعلیم و تربیت میزان مشارکت دانش آموزان در فعالیت های یادگیری را بعنوان ملاکی برای ارزیابی معلمین مطرح نموده اند نظریه های جدید و پیشرفته یادگیری مشارکتی پژوهش گروهی عنوان می دارد که یادگیری وقتی موثر است که یادگیرنده نقش اصلی را داشته باشد. معلم باید راهنما و جهت دهنده باشد و تلاش نماید تا به طرق مختلف، دانش آموزان را هر چه بیشتر در فعالیت های کلاس مشارکت دهد. مشارکت دادن دانش آموزان در فرایند یادگیری، تنها منحصر به سوال کردن از آنها نیست بلکه معلم باید دانش آموزان را در همه ی مراحل تدریس اعم از شروع درس، ارائه درس و خلاصه کردن آن فعالانه شرکت دهد.

مهارتهای اجتماعی، رفتارهایی هستند که رشد آنها می تواند به عملکرد موثر و مفید فرد در اجتماع کمک کند (ماتسون^۳، ۱۹۹۰). در اکثر کودکان رشد مهارتهای اجتماعی مناسب از طریق تعامل با والدین، خواهران و برادران، بستگان و همسالان و طی فرآیندی به نسبت آرام و خود به خود صورت می گیرد (پولیس^۴ و البوت، به نقل از یوسفی و خیر، ۱۳۸۱).

به اعتقاد بندورا (۲۰۰۱) خودکارآمدی مفهومی است که بواسطه آن تجربیات، توانایی و تفکر افراد در یک مسیر ادغام می شود. خودکارآمدی و سایر نگرش های انتظاری بطور مشترک دارای این واقعیت هستند که تمامی آنها، باورهایی در خصوص درک توانایی فردی است، اما تفاوت آنها با خودکارآمدی در آن است که خودکارآمدی ادراک قابلیت های فردی به منظور دستیابی به عملکردها و نتایج موقعیت دیگر از پیش تعیین شده می باشد، بنابراین خودکارآمدی از بابت باورهای انتظاری متفاوت است. (پاجریس^۵، ۱۹۹۶).

اصطلاح یادگیری مشارکتی به یک روش آموزشی که دانش آموزان در سطوح مختلف عملکرد، در گروه های کوچک برای رسیدن به اهداف مشترک فعالیت می کند بر می گردد و دانش آموزان بهمان اندازه که برای یادگیری خودشان مسئول هستند برای یادگیری دیگران نیز مسئول می باشند. تدریس مشارکتی با تأکید بر الگوی جرأت آموزی در بیان بر مبادله فعال عقاید بین گروه های کوچک تأکید می ورزد. در این تعاملات نه تنها موجب افزایش علاقه دانش آموزان به مدرسه و تحصیل میشود بلکه در تقویت مهارتهای اجتماعی و رشد تفکر انتقادی آنان نیز تأثیر دارد (گوکال^۶، ۱۹۹۵).

با توجه به این مطالب و نتایج متفاوت تحقیقات انجام گرفته و با در نظر گرفتن این نکته که پژوهش های صورت گرفته غالباً در حوزه دانش آموزی بوده و تحقیقات اندکی در ایران در این زمینه در ارتباط با دانشجویان صورت گرفته است، پژوهش حاضر در نظر دارد با

3. Matson

4. Powless

5. Pajris

6. Gokhale

توجه به مسئله افزایش سن، تجربه و تخصصی شدن دروس در حوزه دانشگاهی، به این سوال جواب دهد که آیا یادگیری مشارکتی با مهارتهای اجتماعی، خودکارآمدی و عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه آزاد تبریز رابطه دارد یا نه؟

چنانچه بخواهیم فراگیران امروز را بعنوان نیروی کار آمد آینده آماده کنیم که قادر باشند با هم زیستن را بخوبی تجربه کنند، به نظر می رسد کلاس درس محیط مناسبی برای شروع این طرز تفکر باشد، چرا که تحقق این اهداف بدون همکاری و همیاری بی معنی است (جانسون و جانسون، به نقل از مشهدی، ۱۳۸۱).

در روش های سنتی که امروزه از آنها به عنوان روش های غیرفعال یاد می شود، معلم نقش فعالی در جریان تدریس داشته، مطالب را بطور شفاهی در کلاس بیان نموده، دانش آموزان فقط باید به صحبت های او گوش داده، مطالب مورد نظر را حفظ نمایند، در چنین شرایطی زمینه های لازم برای رشد اجتماعی شخصیت دانش آموزان فراهم نمی شود و حتی پیشرفت تحصیلی و رشد فکری شاگردان نیز از تأثیرات نامطلوب این شرایط بی نصیب نمی ماند، به همین دلیل امروزه موضوع روش های آموزش فعال و یادگیری فعال و یادگیرندگان فعال جایگاه ویژه ای در مباحث تربیتی پیدا کرده است (کرامتی، ۱۳۸۱).

در سال های اخیر، متخصصان تعلیم و تربیت و روانشناسان تربیتی پژوهش های قابل توجهی را در زمینه عملکرد تحصیلی و متغیرهای مرتبط با آن ها انجام داده اند. یادگیری فراگیران معمولاً به وسیله عملکرد تحصیلی آن ها مورد سنجش قرار می گیرد. عوامل متعددی عملکرد تحصیلی دانش آموزان را تحت تاثیر قرار می دهند. برخی از این عوامل موجب بهبود عملکرد تحصیلی و برخی دیگر باعث تضعیف عملکرد فراگیران می شوند (سیف، ۱۳۹۲).

عملکرد تحصیلی به توانایی آموخته شده یا اکتسابی فرد در موضوعات آموزشی اطلاق می شود که به وسیله آزمون های فراگیری استاندارد شده یا آزمون های معلم ساخته اندازه گیری می شود به طور کلی این اصطلاح به معنای مقدار یادگیری آموزشی فرد است، به طوری که بتوان آن ها را در مقوله کلی عوامل مربوط به تفاوت های فردی و عوامل مربوط به مدرسه و نظام آموزش و پرورش مورد مطالعه قرار داد (سیف، ۱۳۹۲).

محمد جانی و تنکابنی (۱۳۹۴)، در تحقیق خود با عنوان مقایسه بین اثرات روش تدریس یادگیری مشارکتی و روش تدریس سخنرانی بر سطح رضایت و یادگیری دانشجویان دانشگاه پیام نور تهران، به این نتیجه رسیدند که روش تدریس یادگیری مشارکتی نسبت به روش تدریس سخنرانی، رضایت بالاتری در دانشجویان ایجاد می کند و همچنین این افزایش در بین دختران نسبت به پسران بیشتر به چشم می خورد.

سعادت زاده (۱۳۸۹)، در تحقیق خود تحت عنوان "بررسی تاثیر پرورش تدریس مشارکتی باتأکید بر الگوی جرأت آموزی در بیان برخورد اثربخشی، عزت نفس اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه اول دبیرستان در درس دین و زندگی" به این نتیجه دست یافت که روش تدریس مشارکتی باتأکید بر الگوی جرأت آموزی در بیان، بر پیشرفت تحصیلی و عزت نفس اجتماعی همچنین بر افزایش سطح خوداثربخشی در دانش آموزان تأثیر چشمگیری داشته است.

یارباری ، کدیور و میرزاخانی (۱۳۸۷)، در تحقیق خود تحت عنوان بررسی روش تدریس یادگیری مشارکتی بر عزت نفس ، مهارت های اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان ، به این نتیجه رسیدند که روش تدریس یادگیری مشارکتی بر مهارت اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان تاثیر مثبتی دارد ولی چنین تاثیری بر عزت نفس و خود کارآمدی آنها ندارد .

قلتاش (۱۳۸۳) تاثیر یادگیری مشارکتی بر رشد مهارت های اجتماعی دانش آموزان پایه پنجم ابتدایی را مورد بررسی قرار داد. نمونه مورد مطالعه شامل ۴۰ دانش آموز بود که در دو کلاس پایه پنجم مشغول به تحصیل بودند. بصورت تصادفی یک کلاس به عنوان گروه آزمایش و کلاس دیگر به عنوان گروه کنترل انتخاب شدند. پس از اجرای روش یادگیری مشارکتی، به این نتیجه رسید که روش یادگیری مشارکتی تاثیر مثبتی بر رشد مهارت های اجتماعی دانش آموزان می گذارد.

کوبین پیو زی لاو ، جوان وی ای چانگ فچی چونگ لئونگ ، و توماس وک شینگ وانگ^۷ (۲۰۱۵) ؛ در مطالعه ای تحت عنوان "افزایش خودکارآمدی و علاقه به یادگیری انگلیسی دانشجویان با مهارت پایین در زبان انگلیسی از طریق یک برنامه یادگیری مشارکتی" به این نتیجه دست یافتند که برنامه یادگیری مشارکتی می تواند یک روش موثر در افزایش علاقه دانش آموزان به یادگیری زبان انگلیسی از طریق رشد منابع خودکارآمدی ایشان باشد که می تواند به افزایش خودکارآمدی در یادگیری زبان انگلیسی منجر گردد .

جوانا (۲۰۰۳) تحقیقی با عنوان تاثیر یادگیری مشارکتی بر مهارت های اجتماعی دانش آموزان و رفتار آنها در داخل و خارج از کلاس انجام داد. در ابتدا به مدت ده هفته برنامه یادگیری مشارکتی برای رشد مهارت های اجتماعی و مهارت های تحصیلی، روی دانش آموزان ۱۰ تا ۱۲ سال اجرا شد. مهارت های مربوط به تکلیف شامل مشارکت، اقباسازی و نظارت بر زمان بود. مهارت های مربوط به شخص شامل مثبت بودن، ارزیابی دیگران و حل تعارضات بود. یافته ها نشان داد که یادگیری مشارکتی بر رشد اجتماعی تاثیر داشته است و تعاملات اجتماعی بطور قابل ملاحظه ای بیشتر شده بود و حتی دانش آموزان موافق بودن که در گروهی که اعضای آن را دوست نداشتند، نیز کار کنند.

جی ان ایگبو ، آر اف اکوبی وینست و اونو ویکتوریا (۲۰۱۵) ، در پژوهش خود با عنوان "مفهوم یادگیری مشارکتی در مدارس متوسطه: روابط با اعتقاد خودکارآمدی با پیشرفت تحصیلی" ؛ دریافتند که بین یادگیری مشارکتی و خودکارآمدی و نیز بین یادگیری مشارکتی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه معنی دار وجود دارد .

گول (۲۰۱۵) در مطالعه ای با عنوان اثرات یادگیری مشارکتی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مدارس پنجاب هند ، به نتیجه رسید که فعالیت های یادگیری مشارکتی اثر مثبتی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دارد .

گایس (۲۰۰۳) در مطالعه ای تاثیر الگویی از یادگیری مشارکتی را روی پیشرفت خواندن زبان انگلیسی به عنوان یک زبان خارجی، عزت نفس تحصیلی و احساس بیگانگی از مدرسه دانش آموزان ۱۵ تا ۱۶ ساله دبیرستانی را مورد بررسی قرار داد. حجم نمونه شامل ۵۷ نفر دانش آموز بود که ۲۷ نفر از آنها دختر و ۲۹ نفر پسر بودند که در گروه های کنترل و آزمایش قرار داده شده بودند. بعد از اجرای روش یادگیری مشارکتی که ده هفته به طول انجامید. به این نتیجه رسید که روش یادگیری مشارکتی نسبت به روش سنتی، پیشرفت خواندن

7. Queenie Pui Sze Law, Joanne Wai Yee Chung, Chi Cheung Leung, Thomas Kwok Shing Wong

زبان انگلیسی دانش آموزان را بطور چشمگیری افزایش می دهد ولی تاثیری روی عزت نفس تحصیلی و احساس بیگانگی از مدرسه دانش آموزان ندارد.

فرضیه اصلی:

بین یادگیری مشارکتی و مهارت اجتماعی ، خودکارآمدی و عملکرد تحصیلی دانشجویان دختر کارشناسی دانشگاه آزاد تبریز رابطه معنی دار چندگانه وجود دارد .

فرضیه فرعی:

۱- بین یادگیری مشارکتی و عملکرد تحصیلی دانشجویان دختر کارشناسی دانشگاه آزاد تبریز رابطه وجود دارد و پیش بینی عملکرد تحصیلی از طریق یادگیری مشارکتی معنی دار است.

۲- بین یادگیری مشارکتی و خودکارآمدی دانشجویان دختر کارشناسی دانشگاه آزاد تبریز رابطه معنی دار وجود دارد و پیش بینی خودکارآمدی از طریق یادگیری مشارکتی معنی دار است

۳- بین یادگیری مشارکتی و مهارت اجتماعی دانشجویان دختر کارشناسی دانشگاه آزاد تبریز رابطه وجود دارد . و پیش بینی مهارت اجتماعی از طریق یادگیری مشارکتی معنی دار است.

مواد و روشها

این تحقیق با توجه به اهداف و فرضیه های پژوهشی از نوع همبستگی و با توجه به شیوه جمع آوری داده ها از نوع توصیفی و با توجه به نتایج مورد انتظار از نوع بنیادی و با توجه به عمق مطالعه از نوع پهنانگر و با توجه به بعد زمان از نوع مقطعی خواهد بود (نادری و سیف نراقی، ۱۳۸۲)

جامعه آماری تحقیق شامل کلیه دختران دانشجوی کارشناسی مشغول به تحصیل دانشگاه آزاد تبریز در سال تحصیلی ۹۵-۹۴ می باشد(حدود ۱۲۰۰۰ نفر) با توجه به حجم جامعه آماری طرح ، به روش نمونه گیری خوشه ای و با استفاده از جدول مورگان ، حدود ۳۸۴ نفر(در قالب ۲۱ کلاس درس) بعنوان نمونه آماری از گروههای آموزشی علوم انسانی و پزشکی انتخاب و مورد آزمون قرار گرفت .۱۰ هزار جمع آوری داده ها در این پژوهش آزمون یادگیری مشارکتی و رمضان با پایایی ۰/۷۷ تا ۰/۸۴ را برای ابعاد و ۰/۸۱ را برای کل مقیاس بالاستفاده از روش اندازه گیری آلفای کرونباخ محاسبه کردند. روایی محتوای کل آزمون از طریق تایید کارشناسان به دست آمد.وآزمون خودکارآمدی شرر با پایایی ۰/۶۴ تا ۰/۷۶ را برای ابعاد و ۰/۸۳ را برای کل مقیاس گزارش کردند. روایی ملاکی نیز از طریق همبستگی میان این پرسشنامه و مقیاس مسند مهارگذاری راتر برابر با $r=0.34$ بدست آمد. در این تحقیق ضریب پایایی ۰/۸۲ برای این مقیاس بدست آمد. و مقیاس سنجش مهارتهای اجتماعی ماتسون از ثبات روان سنجی، پایایی بالای بازآزمایی و روایی افتراقی قابل قبولی برخوردار است (ماتسون و الندیک، ۱۹۸۸، ماتسون و همکاران، ۱۹۸۳، ۱۹۹۰، به نقل از یوسفی وخیر، ۱۳۸۱). ماتسون و همکاران برای

بررسی پایایی مقیاس مهارت‌های اجتماعی، از ضریب آلفای کرونباخ و تنصیف استفاده کردند. مقدار ضرایب آلفای کرونباخ بدست آمده برای کل مقیاس یکسان و برابر ۰/۸۶ بود. در این تحقیق ضریب پایایی ۰/۸۱ برای این مقیاس بدست آمد. لازم بذکر است که جهت اندازه گیری پیشرفت تحصیلی دانشجویان، از آزمون محقق ساخته استفاده شد که هم مشخصات بیوگرافیک ایشان را شامل می شد و هم معدل دو ترم آخر آنها. سپس از طریق منوی کامپیوت نرم افزار SPSS، میانگین معدل تمامی دانشجویان محاسبه گردید. در پژوهش حاضر از روش آمار توصیفی و آمار استنباطی برای تجزیه و تحلیل داده ها استفاده شده است.

یافته ها

فرضیه اصلی:

۱- بین یادگیری مشارکتی و مهارت اجتماعی، خودکارآمدی و عملکرد تحصیلی دانشجویان دختر کارشناسی دانشگاه آزاد تبریز رابطه معنی دار چندگانه وجود دارد.

جدول ماتریس ضریب همبستگی بین یادگیری مشارکتی با مهارت اجتماعی، خودکارآمدی و عملکرد تحصیلی

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵
۱- یادگیری مشارکتی	۱				
۲- مهارت اجتماعی	۰/۱۶۲**	۱			
۳- خودکارآمدی	-۰/۰۲۹	-۰/۲۱۱**	۱		
۴- عملکرد تحصیلی	۰/۰۸۲	۰/۰۴۳	-۰/۰۵۵	۱	
					P<۰/۰۱**

این فرضیه ابتدا با استفاده از ماتریس ضریب همبستگی گشتاوری پیرسون، بررسی شد.

مندرجات جدول ۲-۴ نشان می دهد، که بین یادگیری مشارکتی با مهارت های اجتماعی همبستگی مثبت و معناداری بین دو متغیر وجود دارد (P<۰/۰۰۱؛ r=۰/۱۶۲**). ولی بین یادگیری مشارکتی با خودکارآمدی (P<۰/۰۵۶۷؛ r=-۰/۰۲۹) و عملکرد تحصیلی (P<۰/۰۱۰۶؛ r=۰/۰۸۲) رابطه معناداری یافت نشد. پس این فرضیه پژوهش در کل مورد تایید قرار گرفت.

سپس برای قسمت اول یعنی وجود رابطه بین یادگیری مشارکتی با مهارت های اجتماعی، خط رگرسیون محاسبه گردید که در فرضیه فرعی اول نتایج آن آمده است. برای دو متغیر دیگر لزومی به محاسبه خط رگرسیون دیده نشد. در فرضیه های فرعی دوم و سوم به این موارد بیشتر پرداخته شده است. بین یادگیری مشارکتی و مهارت اجتماعی دانشجویان دختر کارشناسی دانشگاه آزاد تبریز رابطه وجود دارد و پیش بینی مهارت اجتماعی از طریق یادگیری مشارکتی معنی دار است.

۱- فرضیه فرعی اول پژوهش: بین یادگیری مشارکتی و مهارت اجتماعی دانشجویان دختر کارشناسی دانشگاه آزاد تبریز رابطه وجود دارد و پیش بینی مهارت اجتماعی از طریق یادگیری مشارکتی معنی دار است
ابتدا با استفاده از ضریب همبستگی گشتاوری پیرسون، این فرضیه بررسی شد. مندرجات جدول ۴-۲ نشان می‌دهد، که همبستگی مثبت و معناداری بین دو متغیر وجود دارد ($P < 0.001$; $r = 0.162^{**}$). یعنی سطوح بالای یادگیری مشارکتی با سطوح بالای مهارت های اجتماعی رابطه دارد. پس این فرضیه پژوهش مورد تایید قرار گرفت.
برای بررسی میزان توانایی پیش بینی یادگیری مشارکتی در مورد مهارت های اجتماعی از رگرسیون تک متغیره استفاده گردید .

جدول خلاصه مدل رگرسیون همزمان مربوط به سهم متغیر پیش بین یادگیری مشارکتی

D.W	S.E	R ² اصلاح شده	R ²	R
۱/۸۴۰	۲۹/۶۸۷	۰/۰۲۴	۰/۰۲۶	۰/۱۶۲ ^a

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد که نمره همزمان متغیر پیش بین یادگیری مشارکتی: (ثابت) را وارد کرده، به لحاظ آماری معنادار بوده ($p < 0/001$, $T = 0/082$)، و توانسته ۰/۰۲۶ درصد از واریانس مهارت اجتماعی را پیش‌بینی کند. به عبارتی می‌توان گفت که در مجموع این مدل توانسته است پس از اصلاح ۰/۰۲۴ درصد واریانس مهارت اجتماعی را پیش‌بینی کند، از آنجا که مقدار آماره دوربین - واتسون (۱/۸۴۰) در فاصله ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، فرض عدم وجود همبستگی بین خطاها رد نمی‌شود و می‌توان از رگرسیون استفاده نمود.

جدول مربوط به خلاصه تحلیل واریانس رگرسیون همزمان متغیر پیش بین یادگیری مشارکتی و مهارت اجتماعی

سطح معناداری	F	میانگین مجذورات	درجه آزادی	مجموع مجذورات	مدل
۰/۰۰۱ ^a	۱۰/۴۰۵	۹۱۷۰/۱۰۵	۱	۹۱۷۰/۱۰۵	۱ رگرسیون
		۸۸۱/۳۰۱	۳۸۸	۳۴۱۹۴۴/۷۱۸	باقیمانده
			۳۸۹	۳۵۱۱۱۴/۸۲۳	کل

با توجه به معناداری تحلیل واریانس فوق ($F_{(1,388)} = 10/405$ و $P < 0/01$)، می‌توان نتیجه گرفت که متغیر پیش بین یادگیری مشارکتی با متغیر ملاک مهارت اجتماعی رابطه خطی دارد. بنابراین معادله رگرسیون به صورت زیر است: $y = a + bx$ یعنی $y = 0/950 + 0/162x$

جدول ضرایب متغیر پیش بین یادگیری مشارکتی و مهارت اجتماعی

آمارهای هم خطی				ضرایب غیراستاندارد			مدل
				استاندارد			
VIF	Tol	sig	t	Beta	S.E	B	
		۰/۰۰۰	۱۲/۸۰۷	۱۳/۴۱۷	۱۷۱/۸۳۱		ثابت
۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۱	۱/۶۱۹	۰/۱۶۲	۰/۲۹۴	۰/۹۵۰	یادگیری مشارکتی

با توجه به اینکه Toro lance تمام متغیرهای پیش‌بین بزرگتر از (۰/۱) و VIF آن‌ها کمتر از ۱۰ می‌باشد پس متغیرهای پیش‌بین از هم مستقل هستند.

همچنین با توجه به عدم معناداری ضریب t یادگیری مشارکتی ($t=۱۲/۸۰۷, p<۰/۱۰۶$) این متغیر توانسته ضریب تأثیری برابر ۰/۱۶۲ β در پیش‌بینی متغیر ملاک (مهارت اجتماعی) داشته باشد.

۲- فرضیه فرعی دوم پژوهش: بین یادگیری مشارکتی و خودکارآمدی دانشجویان دختر کارشناسی دانشگاه آزاد تبریز رابطه وجود دارد و پیش‌بینی خودکارآمدی از طریق یادگیری مشارکتی معنی‌دار است.

با استفاده از ضریب همبستگی گشتاوری پیرسون، این فرضیه بررسی شد. مندرجات جدول ۴-۲ نشان می‌دهد، که همبستگی منفی و غیرمعناداری بین دو متغیر وجود دارد ($r=-۰/۰۲۹; P<۰/۵۶۷$)، یعنی بطور غیر معناداری سطوح بالای یادگیری مشارکتی با سطوح پایین مهارت‌های اجتماعی رابطه دارد. پس این فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار نگرفت و لذا نیازی به محاسبه خط رگرسیون آن هم نمی‌باشد.

۳- فرضیه فرعی سوم پژوهش: بین یادگیری مشارکتی و عملکرد تحصیلی دانشجویان دختر کارشناسی دانشگاه آزاد تبریز رابطه وجود دارد و پیش‌بینی عملکرد تحصیلی از طریق یادگیری مشارکتی معنی‌دار است.

این فرضیه نیز ابتدا با استفاده از ضریب همبستگی گشتاوری پیرسون، بررسی شد. مندرجات جدول زیر نشان می‌دهد، که همبستگی مثبت و معناداری بین دو متغیر وجود ندارد ($r=۰/۰۸۲; P<۰/۱۰۶$)، یعنی سطوح بالای یادگیری مشارکتی با سطوح بالای عملکرد تحصیلی رابطه معناداری ندارد. پس این فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار نگرفت و لذا نیازی به محاسبه خط رگرسیون آن هم نمی‌باشد.

نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی نقش یادگیری مشارکتی بر مهارت‌های اجتماعی، خودکارآمدی و عملکرد تحصیلی دانشجویان کارشناسی دختر دانشگاه آزاد واحد تبریز بود. نتایج به دست آمده در خصوص فرضیه ۱ نشان داد که بین یادگیری مشارکتی و مهارت‌های اجتماعی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. یعنی با افزایش یادگیری مشارکتی، مهارت‌های اجتماعی دانشجویان دختر افزایش می‌یابد. این یافته با نتایج تحقیقات (جوانا، ۲۰۰۳؛ استونس واسلاوین، ۲۰۰۳؛ هیل، ۲۰۰۰؛ جانسون و جانسون، ۱۹۹۳؛ کدیور و همکاران، ۱۳۸۷؛ قلتاش، ۱۳۸۳؛ کرامتی، ۱۳۸۱) همسو است. در تبیین این امر می‌توان اشاره نمود که دانشجویان با درک اهمیت یادگیری مشارکتی، تلاش می‌کنند در کسب مهارت‌های اجتماعی بیشتر بکوشند تا بر میزان یادگیری‌های تخصصی خود بیفزایند و این خود مایه مسرت و رضامندی ایشان است (محمدجانی و همکاران، ۲۰۱۵).

همچنین نتایج به دست آمده در خصوص فرضیه ۳ نشان داد، بین یادگیری مشارکتی و عملکرد تحصیلی دانشجویان دختر رابطه معنی‌داری وجود ندارد. این یافته با نتایج تحقیقات (کویین و همکاران، ۲۰۱۵؛ ایگیو، ۲۰۱۵؛ گول، ۲۰۱۵؛ گالیز، ۲۰۰۴؛ گایس، ۲۰۰۳؛ تیمز، ۲۰۰۳؛ جوانا، ۲۰۰۳؛ استونس واسلاوین، ۲۰۰۳؛ وینستون، ۲۰۰۲؛ هیل، ۲۰۰۰؛ جانسون و جانسون، ۱۹۹۳؛ نیکولز، ۲۰۰۲؛

زیسک، ۱۹۹۸؛ الخاطب و جمعه، ۲۰۰۲؛ و محمدجانی و همکاران، ۲۰۱۵؛ سعادت زاده، ۱۳۸۹؛ و پاکیزه، ۱۳۷۶؛ کدیور و همکاران، ۱۳۸۷؛ یاریاری، ۱۳۸۷؛ قلتاش، ۱۳۸۳؛ کرامتی، ۱۳۸۱؛ مشهدی، ۱۳۸۱؛ صمدی، ۱۳۷۹؛ مبینی، ۱۳۷۷؛ ایوبی، ۱۳۷۷؛ صیرفی، ۱۳۷۶؛ حسینی نسب و همکاران، ۱۳۸۱) غیرهمسو است و هیچ تحقیق همسویی در این خصوص یافت نشد. در تبیین این امر می توان اشاره نمود که ممکن است عوامل دیگری مانند خستگی و عدم تمایل دانشجویان به دادن پاسخ صحیح و دقیق، اعلام و قید معدل کل توسط خود دانشجو بدون ارائه کارنامه در پرسشنامه و احتمالاً واقعی نبودن معدل دانشجویان نسبت به میزان یادگیری های علمی شان، این نتایج را حاصل نموده باشد.

همچنین یافته دیگر در خصوص فرضیه اصلی پژوهش نشان داد که متغیر یادگیری مشارکتی صرفاً می تواند تا حدی مهارت اجتماعی دانشجویان را پیش بینی کند و در پیش بینی خودکارآمدی و عملکرد تحصیلی دانشجویان به شکل مثبت و معناداری توانمند نمی باشد. این یافته با نتایج تحقیقات (جوانا، ۲۰۰۳؛ استونس واسلاوین، ۲۰۰۳؛ هیل، ۲۰۰۰؛ جانسون و جانسون، ۱۹۹۳؛ کدیور و همکاران، ۱۳۸۷؛ قلتاش، ۱۳۸۳؛ کرامتی، ۱۳۸۱) در بخش مهارت های اجتماعی همسو می باشد و با نتایج تحقیقات (کوبین و همکاران، ۲۰۱۵؛ ایگبو، ۲۰۱۵؛ گول، ۲۰۱۵؛ گابلیز، ۲۰۰۴؛ گایس، ۲۰۰۳؛ تیمز، ۲۰۰۳؛ جوانا، ۲۰۰۳؛ استونس واسلاوین، ۲۰۰۳؛ وینستون، ۲۰۰۲؛ هیل، ۲۰۰۰؛ جانسون و جانسون، ۱۹۹۳؛ نیکولز، ۲۰۰۲؛ زیسک، ۱۹۹۸؛ الخاطب و جمعه، ۲۰۰۲؛ و محمدجانی و همکاران، ۲۰۱۵؛ سعادت زاده، ۱۳۸۹؛ و پاکیزه، ۱۳۷۶؛ کدیور و همکاران، ۱۳۸۷؛ یاریاری، ۱۳۸۷؛ قلتاش، ۱۳۸۳؛ کرامتی، ۱۳۸۱؛ مشهدی، ۱۳۸۱؛ صمدی، ۱۳۷۹؛ مبینی، ۱۳۷۷؛ ایوبی، ۱۳۷۷؛ صیرفی، ۱۳۷۶؛ حسینی نسب و همکاران، ۱۳۸۱) در خصوص خودکارآمدی و عملکرد تحصیلی غیرهمسو است. تبیین های ارائه شده در خصوص فرضیه ها تحقیق می توانند در تبیین این نتایج نیز صادق باشند.

پیشنهادهای کاربردی

۱- با توجه به یافته های پژوهش بویژه بین یادگیری مشارکتی و مهارت های اجتماعی، می توان نتیجه گرفت که بهتر است آموزش یادگیری مشارکتی به عنوان یک آموزش روانشناختی، در کلیه مراکز آموزشی به صورت فردی و گروهی ارائه شود تا مهارت های اجتماعی دانش آموزان ارتقا یابد.

۲- با توجه به یافته های پژوهش بویژه بین یادگیری مشارکتی و خودکارآمدی، می توان نتیجه گرفت که بهتر است آموزش یادگیری مشارکتی به عنوان یک آموزش روانشناختی، در کلیه مراکز آموزشی به صورت فردی و گروهی ارائه شود تا خودکارآمدی دانش آموزان ارتقا یابد.

۳- با توجه به یافته های پژوهش بویژه بین یادگیری مشارکتی و عملکرد تحصیلی، می توان نتیجه گرفت که بهتر است آموزش یادگیری مشارکتی به عنوان یک آموزش روانشناختی، در کلیه مراکز آموزشی ارائه شود تا عملکرد تحصیلی دانش آموزان ارتقا یابد.

۴- داشتن مهارت های ارتباطی و اجتماعی از بروز تعارضات بین فردی جلوگیری می کند. که متأسفانه خانواده ها و موسسات آموزش عالی در جهت آموزش آن برنامه ای ندارند. توصیه می شود مهارت ارتباطی و اجتماعی و روشهای بهره مندی از تجارب و آموخته های دیگران به شیوه یادگیری مشارکتی به دانشجویان آموزش داده شود.

۵- باتوجه به این که یادگیری مشارکتی، مهارتهای اجتماعی را پیش بینی می کند می توان در روان درمانی از آن استفاده کرد و با آموختن یادگیری مشارکتی، شادی را با داشتن مهارتهای اجتماعی بالا به آنها داد.

منابع

سعادت زاده، س (۱۳۸۹). بررسی تأثیر روش تدریس مشارکتی با تأکید برالگوی جرأت آموزی در بیان بر خوداثربخشی، عزت نفس اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه اول دبیرستان دردرس دین و زندگی . پایاننامه کارشناسی ارشد تحقیقات آموزشی، دانشگاه هرمزگان

سیف، ع، ا (۱۳۹۱). روانشناسی پرورشی، روانشناسی یادگیری و آموزش، چاپ هشتم، تهران: آگاه.

سعادت زاده، س (۱۳۸۹). بررسی تأثیر روش تدریس مشارکتی با تأکید برالگوی جرأت آموزی در بیان بر خود اثربخشی، عزت نفس اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پایه اول دبیرستان دردرس دین و زندگی . پایاننامه کارشناسی ارشد تحقیقات آموزشی، دانشگاه هرمزگان

قلتاش، ع (۱۳۸۳). بررسی تاثیر یادگیری مشارکتی بر رشد اجتماعی دانش آموزان پسر پایه پنجم ابتدایی شهر کرمان در سال تحصیلی ۱۳۸۳-۱۳۸۲. پایاننامه کارشناسی ارشد دانشگاه خوارزمی.

محمدجانی، م؛ تنکابی، ر (۱۳۹۴). مقایسه بین اثرات روش تدریس یادگیری مشارکتی و روش تدریس سخنرانی بر سطح رضایت و یادگیری دانشجویان دانشگاه پیام نور تهران،. پایاننامه کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور تهران

کرامتی، م، ر (۱۳۸۱)، مطالعه تاثیر یادگیری مشارکتی بر رشد مهارت های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی ریاضی دانش آموزان پایه پنجم ابتدایی شهر مشهد. رساله دکتری، دانشگاه تربیت معلم

یاریاری، ف؛ کدیور، پ و میرزاخانی، م (۱۳۸۷)، بررسی روش تدریس یادگیری مشارکتی بر عزت نفس، مهارت های اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان، فصلنامه علمی - پژوهشی روان شناسی دانشگاه تبریز، سال سوم، شماره ۱۰، تابستان ۱۳۸۷.

یوسفی، ف؛ خیر، م (۱۳۸۱). بررسی پایایی و روایی مقیاس سنجش مهارتهای اجتماعی ماتسون و مقایسه عملکرد دختران و پسران دبیرستانی در این مقیاس، نشریه علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، پاییز، دوره ۱۸، شماره ۲ (پیاپی ۳۶)؛ ص ۱۴۷-۱۵۸.

Gaith, G.M. (2003). The Relationship between Cooperative Learning, Perception of Social Support and Academic Achievement. *Journal of System*, V.30, pp.263-273.

Gokhal, A (1995). Collaborative Learning Enhances Critical Thinking. <http://scholar.lib.vt.edu/journals/JTE/jte-v7n1/html>. www.wcer.wisc.edu/nise/

Gull F., Shehzad ,S. (2015). Effects of Cooperative Learning on Students' Academic

Mohammadjani,F.Tonkaboni,F.(2015).A Comparison between the Effect of Cooperative Learning Teaching Method and Lecture Teaching Method on Students' Learning and Satisfaction Level.*International Education Studies*; Vol. 8, No. 9;107-112.

Matson, J.L. (1990). Matson Evaluation of Social Skill with Youngsters:*Manual*. Worthington, OH: *International Diagnostic System*.Mayer and P. A. Alexander (Eds), Handbook of Research on

Matson, J.L. (1990). Matson Evaluation of Social Skill with Youngsters:*Manual*. Worthington, OH: *International Diagnostic System*.

Johnson, D.W., & Johnson, R. T. (2002).Learning together and alone: overview and metanalysis.*Asia Pacific Journal of Education*, 22,, 95-105.

Queenie Pui Sze Law, Joanne Wai Yee Chung, Chi Cheung Leung, Thomas Kwok Shing Wong. Enhancement of Self-efficacy and Interest in Learning English of Undergraduate Students with Low English Proficiency through a Collaborative Learning Programe.*American Journal of Educational Research*. Vol. 3, No. 10, 2015, pp 1284-1290. <http://pubs.sciepub.com/education/3/10/12>